

Nr 117.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrad pensions-
ålder för vissa beställningshavare vid marinläkarkåren; gi-
ven Stockholms slott den 20 februari 1931.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av stats-
rådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departe-
mentschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl.
Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott
den 20 februari 1931.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, stats-
råden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK,
HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anför
chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, följande:

Med skrivelse den 22 maj 1925 överlämnade 1921 års pensionskommitté
betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag. Detta förslag an-
slöt sig till försvarsväsendets dittillsvarande organisation.

Sedan beslut år 1925 fattats angående omorganisation av försvarsväsendet,
uppdrog Kungl. Maj:t den 26 september samma år åt pensionskommittén
att verkställa den överarbetning av förslaget till militär tjänstepensions-
lag, som med hänsyn, bland annat, till nämnda omorganisation befunnas

erforderlig. Med anledning härav avgav pensionskommittén i skrivelse den 11 januari 1926 betänkande med nytt förslag till militär tjänstepensionslag.

Frågan om en allmän omreglering av det militära pensionsväsendet föreligger emellertid ännu icke i det skick, att densamma kan upptagas till avgörande.

I skrivelse den 3 mars 1930 har nu *marinöverläkaren* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte i avbidan å en definitiv löne- och pensionsreglering för den militära personalen taga i övervägande erforderliga åtgärder för höjning av pensionsåldrarna beträffande marinöverläkaren, förste marinläkare och marinläkare av första graden i enlighet med vad 1921 års pensionskommitté föreslagit i sitt betänkande av den 22 maj 1925.

Pensionskommitténs av marinöverläkaren åsyftade förslag är av följande innehåll:

»Beträffande marinläkarkåren har pensionsåldern för marinöverläkaren, vilken nu är 60 år, föreslagits: av sakkunniga för utredning rörande avlönings- och tjänstgöringsvillkor för marinläkarkåren till 62 år (med 3 års respittid), av en reservant bland sakkunniga till 60 år (med 3 års respittid) samt av chefen för marinläkarkåren till 65 år. Chefen för marinstaben föreslår ävenledes en pensionsålder av 65 år, och kommittén anser, att pensionsåldern för marinöverläkaren bör, i likhet med vad som föreslagits för generalfältläkaren, sättas till 65 år.

För förste marinläkare, vilkens pensionsålder nu är 60 år, föreslår marinöverläkaren en pensionsålder av 63 år, chefen för marinstaben 62 år. Kommittén anser sig böra föreslå 63 år.

För marinläkare av 1. graden med en nuvarande pensionsålder av 55 år föreslog marinöverläkaren ursprungligen 58 år, men har sedermera anslutit sig till ett förslag av chefen för marinstaben avseende 60 år. Pensionsåldern bör enligt kommitténs förmenande för marinläkare av 1. graden i allmänhet bestämmas till 60 år; för de marinläkare av 1. graden, som tillika äro sjukhusläkare, bör pensionsåldern av samma skäl, som anförts i fråga om överläkarna vid garnisonssjukhuset, bestämmas till 63 år.»

Med erinran att pensionskommittén i sitt senare betänkande den 11 januari 1926 icke ifrågasatt någon ändring i vad sålunda föreslagits har marinöverläkaren vidare anfört:

»Genom 1925 års försvarsbeslut minskades marinläkarbeställningarna av första graden från förutvarande 13 med ej mindre än 7 till nuvarande antal av 6. Av de kvarstående 6 beställningarna hava sedan år 1925 ej mindre än 5 bytt innehavare. Två sådana läkare hava långt före pensionsålderns inträde sökt och erhållit tjänster vid det civila sjukvårdsväsendet och en tredje har upprepade gånger sökt dylik tjänst. Denna reduktion av marinläkarna av första graden är också ägnad att i viss mån försvåra rekryteringen av högre beställningar inom marinläkarkåren.

Med anledning av sådana svårigheter medgav Eders Kungl. Maj:t år 1928 en förste marinläkare vid flottans station i Stockholm kvarstå i

tjänst ett år efter uppnådd pensionsålder. Denne läkare sökte och erhöll emellertid omedelbart efter detta års utgång avsked. Den sålunda uppkomna ledigheten besattes sedan genom transport av den å flottans station i Karlskrona placerade förste marinläkaren. Dennes efterträdare söker nu, långt före pensionsålderns inträde, tjänst vid det civila sjukvårdsväsendet. Ifrågavarande båda förste marinläkare äro högt kvalificerade, och deras kvarstående i tjänst hade varit synnerligen önskvärdt. Förutom de nämnda hava två andra förste marinläkare avgått med pension. Liknande svårigheter kunna befaras vid tillsättning av marinöverläkare.

Omsättningen inom marinläkarkårens två näst högsta beställningar har sålunda de sista fem åren varit osedvanligt stor. Beställningarnas antal är 9 och lika många hava under nämnda tid bytt innehavare. Kontinuiteten i tjänsten kan ej undgå att härav ogynnsamt påverkas. Därför synes vad som kan göras till undvikande av sådan olägenhet böra komma till utförande. En utväg att minska olägenheterna med de täta ombytena är en höjning av pensionsåldrarna för de tre högsta graderna inom marinläkarkåren, vilka det här närmast gäller.»

Marinöverläkaren har slutligen framhållit, hurusom sedan nära tjugo års tid såväl olika kommitterade som hörda myndigheter enstämmigt förordat höjning av pensionsåldrarna för ifrågavarande marinläkare. Pensionskommitténs förenämnda förslag syntes marinöverläkaren väl avvägt, enär de föreslagna åldrarna, såsom av verkställda utredningar och avgivna yttranden framginge, motsvarade de pensionsåldrar, som vore fastställda eller av pensionskommittén föreslagits ej blott för marinens övriga civilmilitära kårer utan även för läkare vid det civila sjukvårdsväsendet. En sådan höjning av pensionsåldrarna för marinläkarna skulle ej föranleda någon merutgift utan tvärt om besparing för statsverket och låte sig genomföra utan ändringar för övrigt i gällande reglementen. Härigenom skulle även nu rådande osäkerhet i avseende å pensionsålderns inträde bortfalla. Tillgången å personal i reserven skulle vidare härigenom icke nämnvärt påverkas, enär marinläkarkårens reserv rekryterades av marinläkare av andra graden och stipendiater, som vid unga år lämnade den aktiva tjänsten. Erinras kunde ock, att riksdagen i avbidan på en definitiv löne- och pensionsreglering för den militära personalen dels år 1928 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 98 fastställt pensionsålder för brigadchefer, dels ock år 1929 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 208 angående provisoriska pensioneringsbestämmelser i avseende å vissa beställningshavare vid marinen beslutat en höjning av pensionsåldern för förrådsförvaltaren vid marinen.

Chefen för marinstaben, som den 31 mars 1930 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anfört, att han på de skäl, marinöverläkaren anfört, tillstyrkte förevarande framställning.

Direktionen över flottans pensionskassa har i utlåtande den 30 april 1930 — under framhållande, att varken direktionen eller kassans fullmäk-

tige i sina över 1921 års pensionskommittés betänkande av den 22 maj 1925 avgivna yttranden haft något att erinra mot de för nu ifrågavarande beställningshavare av pensionskommittén föreslagna pensionsåldrarna — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition om sådan ändring av de i Kungl. Maj:ts skrivelse till direktionen den 28 november 1902 (Sv. förf.saml. nr 124) intagna bestämmelser angående grunderna för pensionering av marinläkarkårens personal, att fyllnads-pension, beräknad enligt första punkten av de den 3 oktober 1876 fastställda pensioneringsgrunderna för flottans befäl och underbefäl med vederlikar m. m., finge utgå endast till den, som är berättigad till pension ur flottans pensionskassa och vid avskedstagandet uppnått en levnadsålder av, marinöverläkaren 65 levnadsår, förste marinläkare och marinläkare av första graden, sjukhusläkare, 63 levnadsår, annan marinläkare av första graden 60 levnadsår samt marinläkare av andra graden 55 levnadsår.

Marinförvaltningen, som den 5 juni 1930 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid i fråga om marinläkare å *aktiv stat* anslutit sig till direktionens över flottans pensionskassa förslag. Beträffande beställningshavare å *övergångsstat* har marinförvaltningen däremot hemställt, att nu gällande bestämmelser även framdeles skulle äga oförändrad tillämpning.

I ärendet har slutligen *statskontoret* den 21 augusti 1930 yttrat sig och därvid anfört, att, då beträffande befattningshavare vid försvarsväsendet liksom för övriga statens befattningshavare frågan om definitiv löne- och pensionsreglering stode på dagordningen, det kunde synas mindre lämpligt att nu vidtaga några ändringar i gällande bestämmelser om befattningshavares pensionsålder. Föreliggande förslag avsåge emellertid endast en viss, mycket begränsad personalgrupp, och det ville därför synas, som om den ifrågasatta jämkningen skulle kunna genomföras utan föregripande av en definitiv pensionsreglering. På grund härav och då marinöverläkaren syntes hava anfört goda skäl för den av honom föreslagna ändringen, finge statskontoret, som icke hade annan erinran däremot, än att densamma syntes bära avse endast personal å *aktiv stat*, ansluta sig till vad marinförvaltningen i avgivet utlåtande i ärendet hemställt.

På sätt dåvarande chefen för försvarsdepartementet anförde vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 15 mars 1929 av den i marinöverläkarens ifrågavarande framställning omnämnda frågan om provisoriska pensioneringsbestämmelser i avseende å vissa beställningshavare vid marinen, synas i avbidan på en definitiv pensionsreglering för försvarsväsendets personal allenast sådana ändringar i nu gällande bestämmelser bära vidtagas,

*Departementets-
chefen.*

vilka icke utan verklig olägenhet kunna anstå. De av marinöverläkaren i hans förevarande framställning anförda skäl synas mig emellertid motivera, att frågan om höjning av pensionsåldern för marinöverläkaren, förste marinläkare och marinläkare av första graden nu tages under omprövning utan avvaktan å den definitiva pensionsregleringen.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår har 1921 års pensionskommittés av marinöverläkaren förordade förslag om höjning av pensionsåldern för nyssnämnda beställningshavare vid marinläkarkåren tillstyrkts av samtliga över marinöverläkarens framställning hörda myndigheter, därvid marinförvaltningen och statskontoret framhållit, att de ifrågasatta ändringarna borde gälla endast personal å aktiv stat.

Med hänsyn till de i ärendet upplysta förhållandena har även jag vid bedömandet av frågan om lämplig avvägning av pensionsålder för omfördälda personal funnit mig böra förorda en höjning av pensionsåldern i enlighet med det föreliggande förslaget, dock endast i vad angår personal å aktiv stat. En sådan höjning av pensionsåldern innebär ändring i de av direktionen över flottans pensionskassa åberopade, i Kungl. Maj:ts skrivelse den 28 november 1902 (Sv. förf.saml. nr 124) intagna grunderna för pensionering av marinläkarkårens personal.

De ändrade bestämmelserna synas böra träda i kraft den 1 juli 1931.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

med tillämpning från och med den 1 juli 1931 besluta,

att marinläkare å aktiv stat skall under i övrigt gällande villkor äga att efter erhållet avsked undfå fyllnadspension, därest han vid avskedstagandet uppnått en ålder av: marinöverläkaren 65 levnadsår, förste marinläkare och marinläkare av första graden, sjukhusläkare, 63 levnadsår, annan marinläkare av första graden 60 levnadsår samt marinläkare av andra graden 55 levnadsår.

Med bifall till denna av statsrådet övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet skall avlätas till riksdagen av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Vid protokollet:

R. Borgström.